การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี

นางสาวประไพ สังฆะมณี[1/] นายอดิศร กมลกลทีป์[1/]

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม การเลี้ยงการจัดการฟาร์ม การตลาด ปัญหาและอุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ในการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์จากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 339 ราย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรเป็นเพศชาย ร้อยละ 71.39 มีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 43.95 ที่เหลือมีอายุต่ำกว่า 50 ปี ประกอบอาชีพการทำนาเป็นหลัก และเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์เลี้ยงโคเนื้อมากกว่า 6 ปี จำนวนโคเนื้อที่เลี้ยงอยู่ระหว่าง 10-20 ตัว เป็นสายพันธุ์ลูกผสมบราห์มัน และลูกผสมสายเลือดยุโรป ขยายพันธุ์ในฟาร์มตนเอง ใช้วิธีการเลี้ยงแบบปล่อยแทะเล็มเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 64.77 ใช้พ่อพันธุ์คุมฝูงในการผสมพันธุ์ ร้อยละ 46.31 รองลงมาใช้ทั้งพ่อพันธุ์และการผสมเทียมร่วมกัน มีการปลูกพืชอาหารสัตว์ ร้อยละ 50.15 และปลูกในพื้นที่ของตนเอง ร้อยละ 85.88 ชนิดพืชอาหารสัตว์ที่ปลูกได้แก่ กินนีสีม่วง เนเปียร์ปากช่อง 1 แพงโกล่า และหญ้าขน มีการเสริมแร่ธาตุ ร้อยละ 78.47 และเสริมอาหารข้น ร้อยละ 35.51 มีการเก็บสำรองอาหารหยาบ ร้อยละ 71.39 คือ ฟางข้าว และหญ้าแห้ง มีการสร้างโรงเรือน ร้อยละ 98.23 และภายในโรงเรือนมีการปรับปรุงรางน้ำ รางอาหาร เป็นสัดส่วนชัดเจน ร้อยละ 64.31 ภายในฟาร์มใช้น้ำประปาเป็นแหล่งน้ำหลัก ร้อยละ 79.94 มีการถ่ายพยาธิ ร้อยละ 91.45 ฉีดวัคซีนป้องกันโรค ร้อยละ 99.71 ฉีดยาบำรุง ร้อยละ 80.24 รักษาสัตว์ป่วยโดยอาสาปศุสัตว์ ร้อยละ 44.07 ที่เหลือรักษาด้วยตนเอง และตามสัตวแพทย์มารักษา ใช้มูลโคเป็นปุ๋ยคอกในการเกษตร ร้อยละ 49.54 ที่เหลือจำหน่ายและใส่แปลงหญ้าในฟาร์ม และฟาร์มโคเนื้อของเกษตรกรไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ร้อยละ 97.94 เหตุผลหลักที่เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อคือ ต้องการเสริมรายได้ ร้อยละ 45.11 รองลงมาเป็นอาชีพที่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำ เกษตรกรไม่เคยได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน ร้อยละ 85.29 เกษตรกรมีการวางแผนขยายจำนวนโคเนื้อในอนาคต ร้อยละ 59 เพราะเชื่อว่าการเลี้ยงโคเนื้อมีโอกาสทางธุรกิจสูง ร้อยละ 59.29 ส่วนคำแนะนำการเริ่มต้นในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า ได้รับคำแนะนำจากครอบครัวและเพื่อนบ้านร้อยละ 41.77 ที่เหลือได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ และสื่อออนไลน์ ตามลำดับ เกษตรกรไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงโคเนื้อ ร้อยละ 63.42 ไม่มีการรวมกลุ่ม ร้อยละ 71.68 ไม่มีการบันทึกข้อมูล ร้อยละ 76.10 แต่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพโคของตนเองในระดับดี ร้อยละ 56.05

ด้านการตลาด มีเกษตรกรร้อยละ 33.92 หาตลาดจำหน่ายโคเนื้อได้ค่อนข้างยาก รองลงมา ร้อยละ 27.14 หาตลาดค่อนข้างง่าย ที่เหลือปานกลาง ยากมาก และง่ายมาก ตามลำดับ และจำหน่ายโคเนื้อช่วงอายุ 1-2 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง กำหนดราคาซื้อขายร่วมกัน ด้วยวิธีเหมาเป็นรายตัว เกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการอาหารสัตว์ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงโคเนื้อมากที่สุด และมีความต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมด้านอาหารสัตว์ด้วย

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในภาพรวม พบอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) โดยปัญหาด้านการตลาดและด้านอาหารสัตว์พบมากที่สุด รองลงมาด้านพันธุ์และการผสมพันธุ์ ด้านเงินทุน ด้านการจัดการฟาร์ม และด้านสุขภาพสัตว์ ตามลำดับ ส่วนความต้องการความรู้ในการเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมพบความต้องการภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.07) โดยความรู้ที่ต้องการในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับคือ การจัดการด้านอาหารสัตว์ การจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์ การตลาด สถานที่จำหน่าย และแหล่งเงินทุน/เงินกู้ ส่วนที่เหลือมีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำบัญชีฟาร์ม การวางแผนลดต้นทุน การสนับสนุนจาก

หน่วยงาน การผสมพันธุ์ การป้องกันโรค ความรู้การเลี้ยงโคเนื้อ การวางแผนการผลิต การสุขาภิบาล และการคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์โค ตามลำดับ ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาต่อยอดการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มจำนวนประชากรโคเนื้อแก้ปัญหาการขาดแคลนโคเนื้อของประเทศในอนาคต

คำสำคัญ : สภาพการเลี้ยง โคเนื้อ อาชีพเสริม จังหวัดปราจีนบุรี

[1/]สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25000